

Sygn. akt I C 2643/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2017r.

Sąd Rejonowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSR Barbara Nowicka

Protokolant: E. B.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 01 lutego 2017 r. w S. sprawy

z powództwa (...) Finanse Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko **A. K.**

o zapłatę kwoty 711,72 zł wraz z ustawowymi odsetkami

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 2643/14

UZASADNIENIE

Powód (...) -Finanse Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł w dniu 7.11.2014 r. w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozew o zasądzenie od pozwanego A. K. kwoty 711, 72 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 7.06.2012 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych w wysokości 30,00 zł, kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zwrotu innych kosztów w wysokości 1,00 zł (opłata manipulacyjna od przelewu opłaty sądowej od pozwu).

Na uzasadnienie wskazał, iż roszczenie swoje wywodzi z zawartej pomiędzy pozwanym a poprzednikiem prawnym powoda – (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. - umowy o świadczenie usług, których przedmiotem było wykonywanie przez pozwanego czynności związanych z doprowadzeniem do zawarcia umów ubezpieczenia oraz innych czynności związanych z obsługą tych umów. Powód argumentował, iż ta umowa została w dniu 27.04.2012 r. wypowiedziana ze skutkiem na dzień 31.05.2012 r., w związku z czym pozwany zobowiązany był do rozliczenia z poprzednikiem prawnym powoda środków finansowych w ciągu 7 dni od rozwiązania umowy. Pozwany wzywany do dobrowolnego uregulowania zadłużenia do dnia dzisiejszego tego nie uczynił.

Sąd Rejonowy Lublin – zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 20.11.2014 r. przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego w Słupsku wobec stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Po zadekretowaniu sprawy w I Wydziale Cywilnym tut. Sądu na mocy postanowienia z dnia 20.04.2015 r. postępowanie zostało zawieszono wobec braku wskazania przez stronę powodową aktualnego adresu zamieszkania pozwanego. Następnie Sąd Rejonowy w Słupsku postanowieniem z dnia 11.02.2016 r. podjął postępowanie w sprawie oraz na mocy zarządzenia z dnia 11.02.2016 r. ustanowił dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego kuratora procesowego w osobie pracownika sądu.

Po ustaleniu przez kuratora adresu zamieszkania pozwany A. K. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie powoda kosztami procesu. W odpowiedzi tej pozwany podniósł zarzut w postaci braku zawiadomienia pozwanego przez powoda o zakupie dochodzonej wierzytelności.

Jednocześnie pozwany zgłosił wniosek o przyznanie poprzednika prawnego powoda - (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W..

W uzasadnieniu pozwany przyznał, iż łączyła go z poprzednikiem prawnym pozwanego umowa o dystrybucję produktów ubezpieczeniowych przedsiębiorstwa (...) na (...) Spółki Akcyjnej. W ramach zawartej umowy pozwany pośredniczył przy zawarciu umów z dwoma klientami, jednakże po przeprowadzeniu dokładnej analizy postanowień zawieranych umów pozwany dostrzegł, iż na ich skutek klienci ci ponoszą ewidentne szkody materialne. Względem na tę okoliczność spowodował zaprzestanie przez pozwanego prowadzenia działalności agencyjnej i w konsekwencji rozwiązanie umowy dystrybucyjnej. Pozwany wskazał także, iż wobec zaprzestania płacenia składek przez pozyskanych w wyniku jego działalności klientów, obciążono ich opłatą likwidacyjną, co spowodowało utratę przez nich prawie wszystkich dotychczas wpłaconych składek. Pozwany podniósł, iż pobrana opłata likwidacyjna przewyższa dochodzone niniejszym pozwem roszczenie, zaś poprzednik prawny powoda w wyniku działalności pozwanego osiągnął niepodważalny zysk.

Powód argumentował, iż wobec rozwiązania umowy pozwany winien zwrócić pobrane prowizje, stanowiące nienależnie pobrane wynagrodzenie, uzyskane w zamian za zawarcie umów, które wobec braku zapłaty składek zostały rozwiązane.

W odpowiedzi pozwany w piśmie procesowym z dnia 12.10.2016 r. podtrzymał swoje stanowisko zawarte w odpowiedzi na pozew. Ponadto, podnosił, iż od „upadku” polis minęły już ponad trzy lata, a zatem ewentualne roszczenia klientów o zwrot opłat likwidacyjnych uległy już prekluzji. Zdaniem pozwanego, jest poza sporem, iż niezgodnie z przepisami pobrane opłaty likwidacyjne stanowiły czysty zysk towarzystwa ubezpieczeniowego i dystrybutora, dla którego ten produkt został opracowany. Pozwany w dalszym ciągu wywodził, że upadek polis przysporzył tym podmiotom dodatkowy dochód (oprócz normalnych, regularnych opłat), a zatem dostarczając dystrybutorowi klientów, którzy przysporzyli dochód, pozwany powinien otrzymać ekstra premię a nie karę finansową. Pozwany stwierdził, iż w stosunku do powoda nie ponosi żadnej odpowiedzialności za fakt, iż powód kupił fikcyjny dług. Pozwany wskazał, że powód jest podmiotem wyspecjalizowanym w wykupowaniu zadłużenia od towarzystw ubezpieczeniowych, działa na własne ryzyko.

Zarzucał, iż powód w swoim piśmie pominął fundamentalne dla przedmiotowej sprawy zapisy abuzywne umowy łączącej pozwanego ze spółką (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Ponadto powód pominął fakt, iż poprzednik prawny powoda winny jest pozwanemu środki pieniężne zgromadzone na tzw. koncie "rezerwa storno". Pozwany podkreślił, iż dokonywał sprzedaży polis w dobrej wierze, nie miał wpływu na stan środków na kontach klientów oraz nie ponosi odpowiedzialności za upadek zawartych polis.

W dniu 01.02.2017 r. Sąd wydał postanowienie, w którym na podstawie art. 505⁴ § 1 kpc odrzucił wniosek pozwanego o przyznanie (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21.02.2011 r. pomiędzy A. K. (zleceniobiorca) (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (zleceniodawca) doszło do zawarcia umowy o świadczenie usług nr (...).

Umowa została zawarta na czas nieokreślony (§ 15 ust. 1 Umowy).

W umowie tej wskazano, iż zleceniodawca, będący przedsiębiorcą, zawarł w C. Towarzystwem (...) z siedzibą w W. Umowę agencyjną na podstawie której prowadzi działalność agencyjną i jest uprawniony do stałego pośredniczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zawieraniu umów ubezpieczenia.

W umowie tej wskazano także, iż zleceniobiorca daje rękojmię należytego wykonywania czynności będących przedmiotem umowy, posiada co najmniej wykształcenie średnie oraz zdał lub zamierza zdać egzaminy kończące szkolenie prowadzone przez C. Towarzystwo (...) z siedzibą w W..

Na mocy postanowień umowy o świadczenie usług nr (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. powierzył A. K. wykonywanie czynności pomocniczych w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego na warunkach określonych w umowie (§ 2 ust. 1 Umowy).

W § 2 ust. 2 Umowy wskazano, iż zleceniobiorca zobowiązał się do wykonywania następujących czynności:

- wyszukiwania potencjalnych klientów C.;
- prowadzenia wstępnych rozmów z potencjalnymi klientami;
- prowadzenia ewidencji potencjalnych klientów oraz korespondencji z potencjalnymi klientami lub klientami C.;
- wyszukiwania osób zainteresowanych współpracą z C.;
- prowadzenia wstępnych rozmów z osobami zainteresowanymi współpracą z C..

Zakres ten podlegał rozszerzeniu po zdaniu przez zleceniobiorcę egzaminu. Po tej dacie zleceniobiorca zobowiązany był do osobistego wykonywania w imieniu C. czynności związanych z doprowadzeniem do zawarcia umów ubezpieczenia oraz czynności związanych z ich obsługą, w tym m.in.:

- pozyskiwania klientów poprzez przedstawienie oferty produktów ubezpieczeniowych C. Towarzystwa (...) z siedzibą w W., zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą, w połączeniu z etyczną i profesjonalną poradą w zakresie wyboru optymalnego wariantu ubezpieczenia,
- wykonywania czynności przygotowawczych zmierzających do zawierania umów ubezpieczenia,
- rzetelnego informowania ubezpieczających o warunkach i rodzajach ubezpieczeń, o trybie postępowania w przypadku zajścia zdarzenia mogącego skutkować odpowiedzialnością C. Towarzystwa (...) z siedzibą w W.,
- obliczania wysokości składek do zapłaty oraz nadzorowania terminowości ich zapłaty (§ 9 ust. 2 Umowy).

W § 2 ust. 6 Umowy wskazano, iż zleceniobiorca zobowiązuje się wykonać swoje obowiązki z najwyższą starannością, wymaganą od osób profesjonalnie zajmujących się działalnością w powyższym zakresie.

W § 11 Umowy ustalono, iż zleceniobiorcy za wykonanie czynności przygotowawczych związanych z doprowadzeniem do zawarcia umowy ubezpieczenia oraz wykonywanie czynności związanych z ich obsługą przysługuje wynagrodzenie (ust. 3). Strony postanowiły, iż prawo takie powstaje po dniu zapłacenia przez ubezpieczającego składki z tytułu umowy ubezpieczenia oraz po dniu otrzymania przez C. wynagrodzenia od C. Towarzystwa (...) z siedzibą w W. (ust. 4). Podstawą ustalenia wynagrodzenia była ilość jednostek rozliczeniowych wynikających z klasy przyjmowanego ryzyka, dla których wartość określono w PLN polskich w załączniku nr 1 do Umowy (ust. 9). Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie rachunku/faktury wystawionych przez zleceniobiorcę, po potwierdzeniu przez ubezpieczającego przyjęcia dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia (ust. 13 i 15).

W załączniku nr 1 do Umowy, który zawarty był na czas trwania Umowy (§ 7 ust. 1 załącznika) i określał wycenę transakcji i zasady, wskazano, iż jednostki i wartości wynikające z danej transakcji rejestrowane są zaliczkowo na rzecz zleceniobiorcy w oczekiwaniu, że zostaną opłacone składki ubezpieczeniowe z okresu **odpowiedzialności**

z tytułu storno. Okres odpowiedzialności z tytułu storno określano jest każdorazowo indywidualnie dla każdego produktu ubezpieczeniowego i podany jest w załączniku nr 2 do Umowy. W przypadku nieopłacenia przez klienta z jakiegokolwiek powodu, składki/składek z tytułu zawartej za pośrednictwem zleceniobiorcy umowy ubezpieczenia, będącej w okresie odpowiedzialności storno, **następuje odliczenie zarejestrowanych na rzecz zleceniobiorcy jednostek i wartości pieniężnych odpowiednio do niezapłaconych składek.** Zasada powyższa obowiązuje również w przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia, zawartej za pośrednictwem zleceniobiorcy, przez zakład ubezpieczeń w trakcie trwania okresu odpowiedzialności z tytułu storno (ust. 7 załącznika nr 1).

Jeżeli kwota z utworzonej rezerwy na storno nie wystarczy do pokrycia przypadających na czas wygaśnięcia umowy nierozliczonych wartości pieniężnych, zleceniobiorca jest zobowiązany wyrównać je w całości do wysokości łącznej kwoty wypłacanej mu prowizji (ust. 9 załącznika nr 1) **(bezsporne), nadto:**

dowód: umowa o świadczenie usług nr (...) /k. 17 - 18 v., 51 - 58 akt/, aneks (...) z dnia 21.02.2011 r. /k. 19 - 20 akt/, załącznik nr 1 do umowy o świadczenie usług nr (...) /k. 215-216 akt/, zeznania A. K. złożone na rozprawie dnia 1.02.2017 roku /k. 240 - 241 akt/.

W wykonaniu Umowy o świadczenie usług nr (...) A. K. doprowadził do zawarcia dwóch umów ubezpieczenia. Klienci ci zaprzestali płacenia składek. **(bezsporne), nadto:**

dowód : zeznania A. K. złożone na rozprawie dnia 1.02.2017 roku /k. 240 - 241 akt/

A. K. zaprzestał wykonywania umowy o świadczenie usług nr (...).

(bezsporne), nadto:

dowód : zeznania A. K. złożone na rozprawie dnia 1.02.2017 roku /k. 240 - 241 akt/

Pismem z dnia 27.04.2012 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wypowiedziała A. K. umowę zlecenia nr (...) z dnia 21.02.2011 r. ze skutkiem na dzień 31.05.2012 r. Jednocześnie przypominano A. K. o obowiązku rozliczenia środków finansowych w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w terminie 7 dni od dnia rozwiązania umowy. **(bezsporne), nadto:**

dowód: wypowiedzenie z dnia 27.04.2012 r. /k. 21 akt/.

Pismem z dnia 30.09.2012 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wezwała A. K. do dobrowolnego uiszczenia kwoty 711,72 zł w terminie 21 dni od daty doręczenia pisma. W treści wezwania wskazano, iż należność ta wynika z kwot wypłacanej mu prowizji od umów ubezpieczenia, które wygasły, od wypłaconych zaliczek na poczet prowizji, innego pobranego wynagrodzenia przewidzianego w umowie współpracy i pobranych składek/rat składek ubezpieczeniowych. **(bezsporne), nadto:**

dowód: pismo z dnia 30.09.2012 r. /k. 30 akt/.

W dniu 22.01.2014 r. pomiędzy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. a (...) - Finanse Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. doszło do zawarcia umowy cesji wierzytelności. Strony postanowiły, iż przedmiotem tejże umowy była m.in. wierzytelność wynikająca z umowy zlecenia z dnia 21.02.2011 r. w kwocie 711,72 zł, przysługująca (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. **(bezsporne), nadto:**

dowód : umowa sprzedaży wierzytelności z dnia 22.01.2014 r. /k. 22-29 akt/, załączniki nr 2 do umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 22.01.2014 r. /k. 28 i 29 akt/,

W dniu 17.02.2014 r. (...) - Finanse Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wygenerował pismo, w którym wezwał A. K. do zapłaty kwoty 711,72 zł wraz z odsetkami w kwocie 158,79, zł oraz pozostałymi kosztami w kwocie 25,00 zł z tytułu nabytej od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wierzytelności

wynikającej z umowy o świadczenie usług nr (...). Do wezwania tego załączono pismo z dnia 22.02.2014 r., w którym (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. poinformował A. K. o umowie cesji z dnia 22.01.2014 r., na mocy której przeniesiono na rzecz (...) - Finanse Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wierzytelność z tytułu umowy o świadczenie usług z dnia 21.02.2011 r. w kwocie 711,72 zł. Do wezwania załączono także załącznik windykacyjny zawierający zestawienie salda zadłużenia.

dowód : pismo z dnia 17.02.2014 r. /k. 32 akt/, zawiadomienie do cesji z dnia 12.02.2014 r. /k. 31 akt/, załącznik windykacyjny /k. 33 akt/.

Pismami z dnia 19.03.2014 r., 18.05.2014 r. oraz 26.11.2014 r. (...) - Finanse Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kierował do A. K. kolejne wezwania do zapłaty.

dowód : wezwania do zapłaty /k. 182 - 184 akt/.

Sąd uważał, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na gruncie zgłaszanych w toku sprawy twierdzeń i zarzutów stron trzeba było w pierwszej kolejności zauważyć, iż nie było pomiędzy nimi sporu, iż pomiędzy poprzednikiem prawnym powoda – (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. a pozwanym doszło do zawarcia umowy o świadczenie przez niego usług w imieniu (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w postaci dokonywania czynności zmierzających do zawarcia umów ubezpieczenia oraz czynności związanych z ich obsługą. Bezsporną okolicznością były także treść łączącej strony umowy, zakres jej wykonania przez pozwanego, fakt zaprzestania wykonywania umowy przez pozwanego, fakt zaprzestania zapłaty składek z tytułu zawartych umów ubezpieczenia przez klientów pozyskanych przez pozwanego oraz fakt wypowiedzenia umowy przez poprzednika prawnego powoda. Strona powodowa, będąca następcą prawnym (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., roszczenie swoje oparła na treści § ust. 9 załącznika nr 1 do umowy, zgodnie z którym jeżeli kwota z utworzonej rezerwy na storno nie wystarczy do pokrycia przypadających na czas wygaśnięcia umowy nierozliczonych wartości pieniężnych, zleceniobiorca jest zobowiązany wyrównać je w całości do wysokości łącznej kwoty wypłaconej mu prowizji. W praktyce chodziło o sytuację kiedy osoba, która zawarła umowę ubezpieczenia w wyniku działania pozwanego, nie uiściła składki lub uiściła ją w niepełnej części albo doszło do rozwiązania umowy zawartej wskutek wypowiedzenia przez zakład ubezpieczeń. W takiej sytuacji bowiem, na podstawie postanowień zawartej umowy, pozwany winien zwrócić poprzednikowi prawnemu powoda pobrane wynagrodzenie w odpowiedniej wysokości.

Pozwany sprzeciwił się uwzględnieniu żądania powoda powołując się na abuzywność postanowień, zarówno w umowie łączącej pozwanego z poprzednikiem prawnym powoda, jak i postanowień zawartych w umowach ubezpieczeń, zawartych w wyniku działania pozwanego.

Odnosząc się do twierdzeń pozwanego w pierwszej kolejności wskazać należy, iż klauzule abuzywne, nazywane również niedozwolonymi postanowieniami umownymi, w świetle art. 385¹ kc, są to postanowienia umowy zawieranej pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą, nie uzgodnione indywidualnie z konsumentem, kształtujące jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a także rażąco naruszające interesy konsumenta. Postanowienia te nie wiążą konsumenta, zaś strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Jak wynika wprost z art. 385¹ kc, podmiotem, w stosunku do którego można uznać łączącego postanowienia, za abuzywne i w konsekwencji w stosunku do niego niewiążące, jest wyłącznie konsument. Kluczowa zatem kwestia jest, czy pozwanemu A. K. na potrzeby umowy o świadczenie usług z dnia 21.02.2011 r. przysługiwał status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ kc.

W ocenie Sądu pozwany A. K. zawierając umowę o świadczenie usług nr (...) z dnia 21.02.2011 r. był przedsiębiorcą. W myśl art. 43¹ kc przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w

art. 33¹ § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Jak podkreśla się w doktrynie, w praktyce rzeczywistym kryterium kwalifikacji danego podmiotu jako przedsiębiorcy jest kryterium funkcjonalne, odwołujące się do pojęcia działalności gospodarczej lub zawodowej (tak: komentarz do art. 43¹ kc, red. Osajda 2017, wyd. 16, Ł. Żelechowski). Nadto istotne znaczenie dla charakterystyki działalności gospodarczej w świetle art. 43¹ kc mają niewymienione w tym przepisie, a wskazane w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej cechy, tj. zarobkowy charakter działalności oraz zorganizowany i ciągły sposób jej prowadzenia. Aby określona działalność stanowiła działalność gospodarczą, wskazane cechy muszą wystąpić kumulatywnie (Komentarz do art. 43¹ KC, teza 18, W. Katner, [w:] Pyziak-Szafnicka).

Uznając A. K. za przedsiębiorcę Sąd miał na względzie, iż czynności, które pozwany miał świadczyć na podstawie umowy o świadczenie usług nr (...) z dnia 21.02.2011 r. miały charakter odpłatnego, stałego pośrednictwa, prowadzonego w sposób zorganizowany i ciągły, zaś bez znaczenia jest kwestia, czy działalność pozwanego w tym zakresie była zarejestrowaną działalnością gospodarczą. Do uznania bowiem, że dany podmiot jest przedsiębiorcą na gruncie Kodeksu cywilnego, nie jest wymagany wpis do rejestru i nie jest konieczne prowadzenie przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym w rozumieniu art. 55¹ kc (tak: M. Pazdan, w: Pietrzykowski, Komentarz, 2015, t. I, art. 43¹).

Względem zatem na okoliczność, iż pozwany podczas zawierania umowy o świadczenie usług z dnia 21.02.2011 r. nie był konsumentem, uzasadniał uznanie podniesionego przez pozwanego zarzutu abuzywności postanowień umowy za chybiony, przy czym pokreślenia także wymaga, iż ewentualna abuzywność postanowień umów ubezpieczenia, zawartych w wyniku działania pozwanego dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miała znaczenia, wszak strona powodowa roszczenia swoje wywiodła z umowy o świadczenie usług z dnia 21.02.2011 r., a nie zaś zawartych w ramach jej realizacji umów ubezpieczenia z osobami trzecimi.

Analizując zasadność dochodzonego roszczenia Sąd przystąpił w następnej kolejności do oceny kwalifikacji prawnej umowy z dnia 21.02.2011 r. W samej treści umowy wskazano, iż jest to umowa o świadczenie usług. Strony jednak posługiwały się także pojęciem umowy zlecenia oraz umowy dystrybucyjnej. W ocenie Sądu nazwa analizowanej umowy oraz nazwy, którymi posługiwały się strony w trakcie procesu nie odzwierciedlały ani celu umowy, ani zamiaru podmiotów będących stronami umowy. Wynikający z niej zakres obowiązków pozwanego oraz natura stosunku prawnego, przemawiały za zakwalifikowaniem jej jako rodzaju umowy agencyjnej i tym samym stosowaniem do owej umowy odpowiednio przepisów kodeksu cywilnego dotyczących umowy agencyjnej.

Jak stanowi art. 758 § 1 kc Przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu.

Dokonując analizy postanowień przedmiotowej umowy należy wskazać, iż na jej mocy pozwanemu powierzono wykonywanie czynności pomocniczych w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego, A. K. zobowiązał się do wyszukiwania potencjalnych klientów C., wyszukiwania osób zainteresowanych współpracą z C. i innych czynności faktycznych, które – w ocenie Sądu wypełniały określony w art. 758 § 1 kc wymóg stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów w imieniu poprzednika prawnego powoda - (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. W kwestii zaś sformułowania "w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa", należy wskazać, iż sformułowanie to należy rozumieć tak jak kryterium funkcjonalne definicji przedsiębiorcy z art. 43¹ kc – prowadzenie we własnym imieniu działalności gospodarczej. Rozstrzygnięcie, czy agent musi być przedsiębiorcą, ma zaś charakter wtórny. Jak już wcześniej bowiem wspomniano, do uznania, że dany podmiot jest przedsiębiorcą na gruncie kc, nie jest konieczne, aby rozpoczął on prowadzenie działalności gospodarczej, nie jest wymagany wpis do rejestru i nie jest konieczne prowadzenie przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym w rozumieniu art. 55¹ kc. W praktyce obrotu ten, kto zobowiązuje się za wynagrodzeniem do stałego pośredniczenia przy zawieraniu umów z klientami na rzecz dającego zlecenie albo do zawierania tych umów w imieniu dającego zlecenie, jest przedsiębiorcą. W każdym wypadku spełnione jest wówczas kryterium funkcjonalne definicji przedsiębiorcy na

gruncie kc – charakter stałego pośrednictwa, o którym mowa w art. 758 KC, decyduje bowiem o jego związku z działalnością gospodarczą agenta (tak: komentarz do art. 758 kc, red. Osajda 2017, wyd. 16/, P. Mikłaszewicz).

W ocenie Sądu zakwalifikowaniu umowy jako agencyjnej w rozumieniu art. 758 § 1 kc nie sprzeciwiało się ustalenie, iż pozwany nie miał przymiotu pośrednika ubezpieczeniowego w rozumieniu ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. Nr 124, poz. 1154).

Zasadą jest, że agent nie odpowiada za wykonanie umowy między klientem a dającym zlecenie. Wyjątek od tej zasady wyznacza przepis art. 761⁴ kc mówiący o tym, że agent nie może żądać prowizji, gdy oczywiste jest, że umowa z klientem nie zostanie wykonana na skutek okoliczności, za które dający zlecenie nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli zaś prowizja została już agentowi wypłacona, podlega ona zwrotowi. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne (art. 761⁴ kc zd, drugie).

Wskazana norma określa, iż agent nie nabywa prawa do prowizji, jeśli jest oczywiste, że umowa z klientem nie będzie wykonana na skutek okoliczności, za które dający zlecenie nie ponosi odpowiedzialności. Oznacza to, że wyłączenie prawa agenta do prowizji następuje tylko wówczas, gdy łącznie spełnione są dwie przesłanki: jest oczywiste, że umowa z klientem nie zostanie wykonana, oraz umowa nie zostanie wykonana na skutek okoliczności, za które dający zlecenie nie ponosi odpowiedzialności. (tak: komentarz do art. 761⁴ kc, red. Osajda 2017, wyd. 16/P, Mikłaszewicz).

Należy pokreślić, iż norma z art. 761⁴ kc ma charakter semiimperatywny, a zatem jej zastosowanie może zostać wyłączone albo ograniczone decyzją stron jedynie wtedy, gdy ich postanowienia są korzystniejsze dla strony objętej ochroną. Strony mogą zatem w umowie zawrzeć postanowienia odmienne, ale jedynie bardziej korzystne dla agenta. W szczególności mogą postanowić, że w sytuacjach wskazanych w tym przepisie prowizja agentowi się należy w pełnej bądź obniżonej wysokości (L. Ogiegło (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2011, s. 681), mogą też postanowić, że agent otrzyma kwotę z góry określonej wysokości. Nie jest też dopuszczalne rozszerzenie katalogu okoliczności powodujących, że agent nie nabywa prawa do prowizji. Natomiast strony mogą zakres okoliczności wskazany w art. 761 (4) k.c. zawęzić, na przykład tylko do okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność klient.” (K. Kopaczyńska-Pieczniak w: A. Kidyba (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, wyd. II, LEX 2014).

Analizując wskazaną normę prawną na tle ust. 7 i 9 załącznika 1 do umowy, Sąd doszedł do przekonania, iż strony umowy (a w zasadzie dający zlecenie) ukształtował zasady rozliczania prowizji mniej korzystnie niż zrobił to ustawodawca w art. 761⁴ k.c., albowiem zgodnie z łączącą strony umową pozwany zobowiązany jest do zwrotu prowizji **w przypadku niewykonania zawartej w wyniku jego działania umowy ubezpieczenia z jakiegokolwiek przyczyny, a zatem nie tylko w przypadku gdy umowa nie zostanie wykonana z powodu okoliczności, za które dający zlecenie nie ponosi odpowiedzialności.**

Jak stanowi art. 58 § 1 kc czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (§ 3).

Mając zatem na względzie, iż w przypadku zastrzeżenia w umowie agencyjnej z dnia 21.02.2011 r. postanowienia mniej korzystnego niż zawarte w art. 761⁴ kc, postanowienie to jest nieważne w zakresie w jakim nakazuje agentowi (przyjmującemu zlecenie) zwrócić prowizję na skutek zaistnienia jakichkolwiek okoliczności w skutek, których nie dojdzie do opłacenia przez klientów umów, przy których zawieraniu pozwany pośredniczył. Z okoliczności sprawy nie wynika by strony bez tego postanowienia nie zawarły przedmiotowej umowy.

Wzgląd na powyższe uzasadniał oddalenie powództwa, albowiem, wobec nieważności ust. 7 oraz 9 załącznika nr 1, stanowiącego integralną część umowy, brak jest w umowie stron podstawy dochodzonego roszczenia, przy jednoczesnym ustaleniu w oparciu o zaoferowany przez stronę powodową materiał dowodowy, iż nie wykazano przyczyny zaprzestania opłacania składek przez klientów skierowanych do C. przez pozwanego, ani sposobu obliczenia wysokości żądanej prowizji.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji.